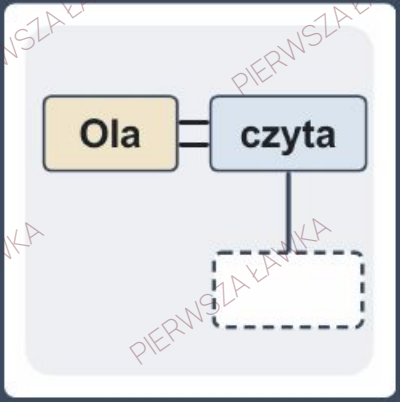
PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · JĘZYK POLSKI · KLASA 8

Dział 3. Składnia – powtórka

Części zdania z pytaniami: podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik – szczególnie podmiot i przydawka (zadanie, które na egzaminie 2026 rozwiązało poprawnie tylko 33% uczniów); rodzaje podmiotu i orzeczenia; zdanie pojedyncze, złożone współrzędnie i podrzędnie, wielokrotnie złożone; typy zdań podrzędnych; równoważnik zdania; przekształcenia. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Składnia – powtórka – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	5 zad. 19 pkt
2	**Składnia – powtórka – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 16 pkt
3	**Składnia – powtórka – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 15 pkt
4	**Składnia – powtórka – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	4 zad. 18 pkt
5	**Sprawdzian: Składnia – powtórka – grupa A** 25 minut · 17 pkt	6 zad. 17 pkt
6	**Sprawdzian: Składnia – powtórka – grupa B** 25 minut · 17 pkt	6 zad. 17 pkt

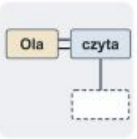
Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny. Podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Składnia – powtórka – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 19 pkt

Przypomnij sobie

- **Zaczynaj zawsze od orzeczenia.** Orzeczenie mówi, co robi podmiot, co się z nim dzieje lub w jakim jest stanie. Orzeczenie **czasownikowe**: *Ola czyta*, *Chcę pojechać*. Orzeczenie **imienne** = łącznik (*być, zostać, stać się*) + orzecznik: *Ola jest uczennicą*, *Dzień był pochmurny*.
- **Podmiot** odpowiada na pytanie **kto? co?** zadane od orzeczenia i zwykle stoi w **mianowniku**. Rodzaje: gramatyczny (*Kot śpi*), szeregowy (*Ola i Kuba czytają*), domyślny (*Czytam* – ja). Przy liczebniku podmiot tworzy liczebnik z rzeczownikiem: *Na boisko wybiegło **pięciu chłopców***. Są też zdania bezpodmiotowe: *Grzmi. Ogłoszono wyniki.*
- **Pułapka z egzaminu 2026.** Podmiot nie musi stać na początku zdania, a wyraz w dopełniaczu przy rzeczowniku to **przydawka**, nie podmiot. *Smak **dzieciństwa** wraca co roku.* Co wraca? – **smak** (podmiot). Smak czego? – **dzieciństwa** (przydawka).
- **Przydawka** określa **rzeczownik** (także podmiot!). Pytania: **jaki? który? czyj? czego? z czym?** Może nią być przymiotnik (*stary* dom), zaimek (*mój* dom), rzeczownik w dopełniaczu (dom *dziadka*), wyrażenie przyimkowe (herbata *z cytryną*), imiesłów (*śpiący* kot).
- **Dopełnienie** określa **czasownik** i odpowiada na pytania przypadków zależnych (bez mianownika i wołacza): *czytam (co?) książkę, pomagam (komu?) babci, myślę (o czym?) o wakacjach, szukam (kogo?) mamy*. Porównaj: *szukam mamy* – dopełnienie, *torebka mamy* – przydawka.
- **Okolicznik** określa czasownik i mówi o okolicznościach: gdzie? (miejsca), kiedy? (czasu), jak? (sposobu), dlaczego? (przyczyny), po co? (celu), mimo czego? (przyzwolenia), pod jakim warunkiem? (warunku).

Pytanie	Od jakiego wyrazu pytamy	Część zdania
kto? co?	od orzeczenia	podmiot
co robi? co się z nim dzieje?	od podmiotu	orzeczenie
jaki? który? czyj? czego? z czym?	od rzeczownika	przydawka
kogo? czego? komu? co? czym? o czym?	od czasownika	dopełnienie
gdzie? kiedy? jak? dlaczego? po co?	od czasownika	okolicznik

- **Zdanie pojedyncze** ma jedno orzeczenie, **złożone** – co najmniej dwa, **wielokrotnie złożone** – co najmniej trzy. **Równoważnik zdania** nie ma osobowej formy czasownika: *Cisza. Uwaga, zły pies! Co robić?*

- **Zdania złożone współrzędnie** są równorzędne: łączne (*i, oraz*), rozłączne (*albo, lub*), przeciwstawne (*a, ale, lecz*), wynikowe (*więc, dlatego*). **Podrzędnie** – jedno zdanie określa drugie. Typ zdania podrzędnego zależy od **pytania zadanego od zdania nadrzędnego**, a nie od spójnika.

Zdanie podrzędne	Pytanie	Przykład
podmiotowe	kto? co?	*Kto pyta, nie błądzi.*
orzecznikowe	jaki jest? kim jest?	*Była taka, jak ją zapamiętałem.*
przydawkowe	jaki? który?	*Mam psa, który aportuje.*
dopełnieniowe	pytania przypadków zależnych	*Wiem, że przyjdziesz. Nie wiem, dlaczego płacze.*
okolicznikowe	gdzie? kiedy? jak? dlaczego? po co? pod jakim warunkiem? mimo czego?	*Wyjdę, gdy skończę. Pomogę, jeśli poprosisz.*

- **Przekształcenia.** Złożone → pojedyncze: *Kiedy wróciłem, zjadłem obiad → Po powrocie zjadłem obiad*. Złożone → z imiesłowowym równoważnikiem (ten sam wykonawca!): *Wracając do domu, spotkałem Olę*. Pojedyncze → złożone: *Z powodu deszczu zostaliśmy → Zostaliśmy, bo padał deszcz*.

Części zdania i zdania złożone

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Wskaż podmiot i przydawki w zdaniu *Śmiech mojej siostry rozbrzmiewał w całym domu.*

Orzeczenie: *rozbrzmiewał*. Co rozbrzmiewało? – **śmiech** (podmiot). Śmiech czyj? czego? – **siostry** (przydawka). Siostry czyjej? – **mojej** (przydawka). W domu jakim? – **całym** (przydawka); *w całym domu* – okolicznik miejsca. Uwaga: *siostry* to nie podmiot – stoi w dopełniaczu i określa rzeczownik.

Przykład 2. Określ typ zdania podrzędnego: *Zapytałem, kiedy wrócisz.*

Pytamy od zdania nadrzędnego: zapytałem (o co?) – o to, kiedy wrócisz. To pytanie przypadka, więc zdanie jest **dopełnieniowe**. Choć zaczyna się od *kiedy*, nie jest okolicznikowe czasu.

Przykład 3. Przekształć w zdanie pojedyncze: *Gdy skończyła się burza, wyszliśmy na spacer.*

Po burzy wyszliśmy na spacer. Zdanie podrzędne okolicznikowe czasu zamieniliśmy na okolicznik czasu *po burzy*. Zostało jedno orzeczenie – *wyszliśmy*.

Zadania

1 **Połącz pytanie z częścią zdania. Wpisz literę.** ___ / 4 pkt

1. kto? co?
2. jaki? czyj? czego? (od rzeczownika)
3. gdzie? kiedy? jak?
4. kogo? komu? czym? (od czasownika)

a) okolicznik
b) podmiot
c) dopełnienie
d) przydawka

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

2 **Wypisz podmiot i orzeczenie z każdego zdania.** ___ / 6 pkt

1. *Na parapecie wygrzewał się rudy kot.* Podmiot: _____
2. Orzeczenie: _____
3. *Moja siostra została lekarką.* Podmiot: _____
4. Orzeczenie: _____
5. *Wczoraj długo rozmawialiśmy.* Podmiot: _____
6. Orzeczenie: _____

3 **W którym zdaniu wyróżniony wyraz jest przydawką?** ___ / 1 pkt

A. Rozmawialiśmy o **chlebie**.
B. Zapach **chleba** wypełnił kuchnię.
C. **Chleb** leżał na stole.
D. Kupiłem świeży **chleb**.

4 **Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 4 pkt

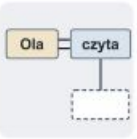
1. Zdanie *Robi się ciemno* to zdanie bezpodmiotowe.	P	F
2. Przydawka określa rzeczownik (albo zaimek rzeczowny, np. *ktoś obcy*).	P	F
3. Podmiot zawsze stoi na początku zdania.	P	F
4. Zdanie złożone ma co najmniej dwa orzeczenia.	P	F

5 **Określ rodzaj każdego wypowiedzenia. Wpisz: zdanie pojedyncze, zdanie złożone albo równoważnik zdania.** ___ / 4 pkt

1. Uwaga, śliska podłoga! → _____
2. Po lekcjach pojechaliśmy na basen. → _____
3. Pojechaliśmy na basen, bo było gorąco. → _____
4. Za oknem padał śnieg, a dzieci lepiły bałwana. → _____

Składnia – powtórka – w praktyce

Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia

KARTA 4/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 18 pkt

Pamiętaj: „Zapytałem, kiedy wrócisz” – zdanie podrzędne dopełnieniowe (zapytałem o co?)

1 Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 11 pkt

Wyśpij się przed egzaminem

(1) Wielu uczniów przed sprawdzianem zarywa noc. Wydaje im się, że każda dodatkowa godzina nauki to dodatkowy punkt. Badania nad snem pokazują jednak coś zupełnie innego.

(2) Mózg nastolatka potrzebuje od ośmiu do dziesięciu godzin snu na dobę. W czasie snu nie odpoczywa bezczynnie. Porządkuje wiadomości zdobyte w ciągu dnia i przenosi je do pamięci długotrwałej. Kto śpi za krótko, ten rano pamięta mniej, niż się nauczył.

(3) Nastolatki mają przy tym szczególny kłopot. Ich zegar biologiczny przesuwa się w okresie dojrzewania: hormon snu, melatonina, zaczyna się wydzielać później niż u dzieci i dorosłych. Dlatego czternastolatek wieczorem często nie czuje zmęczenia, a rano z trudem wstaje z łóżka.

(4) Sprawę pogarsza światło ekranów. Telefon trzymany przy twarzy tuż przed snem opóźnia wydzielanie melatoniny i skraca czas odpoczynku.

(5) Co więc robić? Specjaliści radzą, by kłaść się spać codziennie o podobnej porze, odkładać telefon co najmniej godzinę przed snem i powtarzać materiał wieczorem, a nie w nocy. Wyspany uczeń szybciej myśli, łatwiej się skupia i rzadziej popełnia błędy – także ortograficzne.

Tekst przygotowany do zestawu

1.1 Na podstawie tekstu oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

___ / 2 pkt

1. Według tekstu podczas snu mózg utrwala wiadomości zdobyte w ciągu dnia.	P	F
2. Z tekstu wynika, że u nastolatków melatonina zaczyna się wydzielać wcześniej niż u dorosłych.	P	F

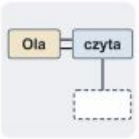
1.2 Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

___ / 2 pkt

1. W zdaniu *Sprawę pogarsza światło ekranów* (akapit 4.) podmiotem jest wyraz *sprawę*.	P	F
2. W zdaniu *Sprawę pogarsza światło ekranów* wyraz *ekranów* jest przydawką.	P	F

Sprawdzian: Składnia – powtórka – grupa A

25 minut · 17 pkt

KARTA 5/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 17 pkt

1 **Określ, jaką funkcję w zdaniu pełni każdy wyróżniony wyraz.** ___ / 5 pkt

Wysoki chłopak z naszej klasy **szybko rozwiązał** trudne **zadanie**.

1. Wysoki – _____
2. chłopak – _____
3. szybko – _____
4. rozwiązał – _____
5. zadanie – _____

2 **Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 4 pkt

1. W zdaniu *Szum **fal** uspokajał turystów* wyróżniony wyraz jest podmiotem.	P	F
2. W zdaniu *Szum **fal** uspokajał turystów* wyróżniony wyraz jest przydawką.	P	F
3. W zdaniu *Nad jeziorem unosiła się **mgła*** wyróżniony wyraz jest podmiotem.	P	F
4. W zdaniu *Nad jeziorem unosiła się **mgła*** wyróżniony wyraz jest dopełnieniem.	P	F

3 **Połącz zdanie złożone z typem zdania podrzędnego. Wpisz literę.** ___ / 4 pkt

1. Powiedz, co się stało.
2. To jest miejsce, gdzie się poznaliśmy.
3. Pójdę na spacer, jeśli przestanie padać.
4. Kto się spóźni, nie wejdzie do sali.

a) podmiotowe
b) dopełnieniowe
c) okolicznikowe warunku
d) przydawkowe

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

4 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.** ___ / 1 pkt

Wypowiedzenie *Ola lubi czytać, a jej brat woli grać w piłkę* jest zdaniem

A. wielokrotnie złożonym.
B. złożonym podrzędnie.
C. złożonym współrzędnie.
D. pojedynczym.

5 **Przekształć zdanie złożone w zdanie pojedyncze. Zachowaj jego sens.** ___ / 1 pkt

Gdy zakończył się mecz, kibice wyszli ze stadionu.

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Składnia – powtórka – zestaw 6 kart pracy z kluczem i powtórką, klasa 8

Podgląd pokazał 6 z 18 stron. Pełna wersja: 18 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Składnia – powtórka – najważniejsze wiadomości – 5 zadań, 19 pkt
- Karta 2: Składnia – powtórka – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 16 pkt
- Karta 3: Składnia – powtórka – utrwalenie – 5 zadań, 15 pkt
- Karta 4: Składnia – powtórka – w praktyce – 4 zadania, 18 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Składnia – powtórka – grupa A – 6 zadań, 17 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Składnia – powtórka – grupa B – 6 zadań, 17 pktKarta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z przykładami.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/jezyk-polski-klasa-8-dzial-03-skladnia-powtorka-zestaw